

Onderwerp: Afhandeling motie: *'Doe het goed, doe het veilig'*.
Datum: 11 februari 2025
Portefeuillehouder: M. Everhardt
Team: Team Beleid Samenleving
Steller: Nienke de Jong en Karen van Rossum

Wat is de voorgeschiedenis en de concrete aanleiding van de informatie?

Op 18 juli 2024 is de motie 'Doe het goed, doe het veilig!' aangenomen. Met deze motie vraagt de gemeenteraad het college:

1. Op de locaties (met uitzondering van de basisscholen) waar gratis menstruatieproducten worden aangeboden, de producten in 2025 en 2026 uit te breiden met gratis condooms.
2. Het beschikbaar stellen van de condooms te koppelen aan informatievoorziening (zoals bijvoorbeeld een flyer/infographic/QR code) met betrekking tot soa's en veilige seks
3. Te onderzoeken op welke wijze de gemeente horeca, bejaardentehuizen, stichtingen en verenigingen kan stimuleren om een condoomautomaat te plaatsen.
4. Met een dekkingsvoorstel te komen voor het verstrekken van gratis condooms welke kan worden opgenomen in de Programmabegroting, bijvoorbeeld niet- vervulde vacatures.

Hierbij geven we aan hoe we invulling hebben gegeven aan de uitvoering van deze motie.

Ligt aan de informatie een collegebesluit ten grondslag?

Ja, datum: 11 februari 2025

Samenvatting

1. **Op de locaties (met uitzondering van de basisscholen) waar gratis menstruatieproducten worden aangeboden, de producten in 2025 en 2026 uit te breiden met gratis condooms.**

Uitvoering:

- Locaties:

De Menstruatie Uitgifte Punten (MUP) in Diemen bevinden zich op de damestoiletten van; het gemeentehuis, de Brede HOED, De Omval, Buurtkamer Rode Kruislaan, Voedselbank en de buurthuizen van Welzijn Diemen.

Vanaf 14 februari 2025 worden er condoomautomaten geplaatst op de toiletten (dames- en herentoilet) van het gemeentehuis, de Brede HOED, De Omval, de buurtkamer Rode Kruislaan en de Voedselbank. Er zullen ook condoomautomaten geplaatst worden bij de buurthuizen van Welzijn Diemen. Welzijn Diemen heeft afgetast bij bezoekers hoe zij aankijken tegen het plaatsen van condoomautomaten. Op basis van de gesprekken en ervaringen bij de MUP's blijkt dat het bij sommige doelgroepen gevoelig ligt. Daarom zal plaatsing van de automaten gefaseerd en gecoördineerd verlopen door Welzijn Diemen zelf. Ze gaan dit combineren met voorlichting, bijvoorbeeld via een themabijeenkomst, voordat ze condoomautomaten gaan plaatsen.

- Condomaatje:

De condoomautomaten die geplaatst gaan worden zijn van het Nederlandse bedrijf Condomaatje, dat zich richt op de verkoop en distributie van condooms. Het bedrijf staat bekend om het bevorderen van veilige seks door het bieden van toegankelijke en betrouwbare producten. Condomaatje vult de automaten bij en beheert ze. Als de condoomautomaat wordt bijgevuld, zal er ook direct nagekeken worden of de condoomautomaat nog goed functioneert.

- Gratis:

Op de automaten staat vermeld dat de condooms gratis zijn. De locaties kunnen zelf rechtstreeks nieuwe condooms bestellen via de contactgegevens van de leverancier en de factuur wordt naar de gemeente gestuurd.

2. Het beschikbaar stellen van de condooms te koppelen aan informatievoorziening (zoals bijvoorbeeld een flyer/infographic/QR code) met betrekking tot soa's en veilige seks

Het gratis verstrekken van condooms verlaagt de financiële drempel, maar leidt niet automatisch tot meer gebruik. Gedragsverandering vereist meer dan alleen beschikbaarheid; ook houding en sociale normen spelen een cruciale rol. Als condoomgebruik niet als normaal of noodzakelijk wordt gezien, blijft de impact beperkt. Volgens de Theorie van gepland gedrag (bijlage 1) wordt intentie – en daarmee gedrag – bepaald door drie factoren: houding, sociale normen en waargenomen controle.

In de context van seksuele voorlichting en condoomgebruik betekent dit dat mensen eerder condooms gebruiken als ze een positieve houding hebben ten opzichte van condoomgebruik (bijvoorbeeld het zien van condooms als effectief en normaal), als ze het gevoel hebben dat hun omgeving veilig vinden belangrijk vindt (sociale normen), en als ze het idee hebben dat ze condooms makkelijk kunnen verkrijgen en gebruiken (waargenomen controle).

Voor de uitvoering van deze motie benaderen we daarom de term '*informatievoorziening*' breed en richten we ons niet alleen op de beschikbaarheid van gratis condooms, maar ook op het bevorderen van een positieve houding en sociale acceptatie.

Uitvoering aan de informatievoorziening

- ***Informeren (waargenomen controle):***

Rond 14 februari 2025 informeren we de inwoners van Diemen over de beschikbaarheid van gratis condooms op verschillende locaties. Daarnaast plakken we op de condoomautomaten zelf stickers met de titel *Doe het goed, doe het veilig!* en wordt er voor meer informatie verwezen naar Sense.info, een website die uitgebreide informatie biedt over seksualiteit, verliefdheid, relaties en liefde. Ook op de gemeentelijke website zullen we informeren over de beschikbaarheid van gratis condooms. We zullen aan de organisaties van de andere locaties vragen om dit ook te doen, of ze dat uiteindelijk willen is aan de organisatie zelf.

Doel is om de inwoners te informeren over de beschikbaarheid van gratis condooms op verschillende locaties in Diemen. Het is bedoeld voor mensen met een laag inkomen of jongeren die zich ongemakkelijk voelen bij het kopen van condooms. Hierbij biedt gratis verstrekking een laagdrempelige oplossing. Hiermee wordt voorkomen dat financiële barrières of schaamte een obstakel vormen voor veilig seksueel gedrag.

- ***Voorlichting (houding & sociale normen):***

Doelgroep van de voorlichting zijn jongeren onder de 25

De aanleiding van de motie zijn de grote zorgen over de beschikbaarheid van het aantal soa testen en de grote toename van het aantal vastgestelde soa's onder jongeren¹. Hierdoor zullen we de voorlichting specifiek richten op jongeren onder de 25. Hierbij maken we gebruik van voorlichtingsmateriaal van Rutgers. De gemeente zal het campagnemateriaal verspreiden via zorgvuldig gekozen media en kanalen, afgestemd op de lokale context en er wordt bekeken wat de meest effectieve manier is om de doelgroep te bereiken.

De boodschap van de voorlichting is gericht op:

- o *Houding (periode: voorjaar 2025):*

Het is belangrijk jongeren bewust te maken van het belang van condoomgebruik en veilige seks. Een campagne die positieve associaties creëert, kan gezond gedrag aantrekkelijk maken door condoomgebruik te koppelen aan empowerment, verantwoordelijkheid en plezier. Daarnaast draagt het benadrukken van voordelen zoals bescherming tegen soa's en anticonceptie bij aan het normaliseren van veilig vrijen en het belang van wederzijdse communicatie in relaties.

¹ [Meer soa's vastgesteld in 2022, vooral toename gonorrroe | RIVM](#)

- *Sociale normen (periode: voorjaar 2026)*

Een voorlichtingscampagne gericht op sociale normen laat zien dat veilig vrijen geaccepteerd en gewaardeerd wordt binnen de sociale omgeving van jongeren. Dit benadrukt dat veilig vrijen bijdraagt aan wederzijds respect, verantwoordelijkheid en zorg voor elkaar, en zo de standaard vormt binnen hun sociale kring.

3. Te onderzoeken op welke wijze de gemeente horeca, bejaardentehuizen, stichtingen en verenigingen kan stimuleren om een condoomautomaat te plaatsen.

Naast communicatie gericht aan inwoners, richten we ons ook op het Diemense netwerk. We informeren ze over de gratis condooms in Diemen, brengen het belang van seksuele gezondheid onder de aandacht en wijzen ze op mogelijkheden om hierop zelf actie te ondernemen.

We benaderen partijen rechtstreeks per mail. In de nieuwsbrief van economische zaken besteden we aandacht aan het onderwerp en wijzen we op de mogelijkheid van het plaatsen van een condoomautomaat om veilig vrijen te stimuleren.

4. Met een dekkingsoffer te komen voor het verstrekken van gratis condooms welke kan worden opgenomen in de Programmabegroting, bijvoorbeeld niet-vervulde vacatures.

De uitvoering van deze motie vormt voor de gemeente een nieuwe opgave waarvoor momenteel geen middelen of capaciteit beschikbaar zijn. Het verstrekken van gratis condooms en het geven van seksuele voorlichting is geen expliciete wettelijke taak voor de gemeente.

Incidentele dekking voor de periode van 2 jaar (2025-2026)

De uitvoering van deze motie heeft een looptijd van twee jaar en zal daarna stoppen. De effectiviteit van dergelijke campagnes is lastig meetbaar, zodoende wordt er geen evaluatie aan het proces gekoppeld. We beschouwen deze motie als mooie aanleiding om de komende twee jaar aandacht te besteden aan het onderwerp, mede omdat we de zorgen delen over het toegenomen aantal soa's onder jongeren.

Door de toenemende financiële druk moeten wij als gemeente scherpe keuzes maken en prioriteren binnen het sociaal en gezondheidsdomein. Dit betekent dat we kritisch moeten kijken naar welke taken we zelf uitvoeren en welke we beter kunnen overlaten aan andere partijen. De GGD speelt al een belangrijke rol in seksuele voorlichting op scholen en zal dat ook blijven doen. Onverminderd zullen we de GGD vragen om de lobby richting het Rijk, over de inzet van publiekscampagnes en beschikbaarheid van SOA testen, voort te zetten.

Dekkingsoffer:

De term "dekkingsoffer," zoals genoemd in de motie, zullen we breed benaderen.

Het dekkingsoffer omvat daarom zowel het financiële (budget) als het uitvoeringsvermogen (capaciteit) dat nodig is om de motie te realiseren voor de periode van 2 jaar. Het gaat dus om een incidentele dekking:

- Budget: Het benodigde budget voor de uitvoering van deze motie wordt geschat op €11.000. Deze is opgebouwd uit:
 - Condoomautomaten € 6.000: Hieronder valt plaatsing en onderhoud van 2 condoomautomaten per MUP locatie, reservering voor eventuele uitbreiding, navulling van de automaten voor een periode van 2 jaar.
 - Budget voor communicatie en voorlichtingsmateriaal €5.000

Het totale budget voor deze aanpak vragen we aan via de eerste kwartaalbrief van 2025.

- Capaciteit: Vanuit de gemeentelijke organisatie kost het €14.000 aan ambtelijke capaciteit voor de periode van 2 jaar.

Ter inzage in iBabs